

Załącznik
do Uchwały Nr...../2023
Rady Powiatu w Świdnicy
z dnia.....2023 r.

Powiatowy Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc Domową na lata 2024-2027

I. Założenia do Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnego dla Osób Stosujących Przemoc Domową na lata 2024-2027, zwanego dalej „Programem”

Podstawę prawną do opracowania niniejszego Programu, stanowiły poniższe akty prawne:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2021r. poz. 1249 z późn. zm.).
2. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023 r. poz. 1163);
3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870);
4. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1164);
5. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030 przyjęty uchwałą Rady Ministrów Nr 205 z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030 (Monitor Polski 2023.1232);
6. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2030 Województwo Dolnośląskie, przyjęty Uchwałą Nr 4708/VI/21 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 21 grudnia 2021 r. ;
7. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego na lata 2021-2026, przyjęta Uchwałą Nr XXIII/227/2021 Rady Powiatu w Świdnicy z dnia 31 marca 2021 r.
8. Powiatowy program profilaktyczny w zakresie udzielania specjalistycznej pomocy oraz poradnictwa i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą na lata 2022-2024, przyjęty Uchwałą nr XXXII/306/2022 Rady Powiatu w Świdnicy z dnia 30 marca 2022 r.;
9. Powiatowy program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej w Powiecie Świdnickim na lata 2023-2027 przyjęty Uchwałą Nr XL/372/2023 z dnia 26 kwietnia 2023 r.

II. Diagnoza Programu

1. Opis merytoryczny

Realizacja zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej należy do zadań organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego na zasadach określonych m. in. w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.). Warto podkreślić, że w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej, Ustawodawca wymienia katalog zadań własnych i z zakresu administracji rządowej, które powinien realizować powiat. Jednym z tych zadań jest opracowanie i realizacja programu oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

Program dla powiatu świdnickiego jest przygotowany na lata 2024-2027. Dokument został opracowany na bazie diagnozy problemu przemocy w powiecie świdnickim oraz danych statystycznych gromadzonych na przestrzeni trzech edycji Programu Oddziaływań Korekcyjno – Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie w latach 2020 - 2022.

DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W POWIECIE ŚWIDNICKIM

Powiat świdnicki położony jest w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego, na Przedgórzu Sudeckim, u stóp Pogórza Wałbrzyskiego i Gór Sowich. Graniczy z pięcioma powiatami tj.: wałbrzyskim, jaworskim, średzkim, wrocławskim i dzierzoniowskim. Pod względem struktury administracyjnej w skład powiatu świdnickiego wchodzi: dwie gminy miejskie tj.: Świdnica i Świebodzice, trzy gminy miejsko – wiejskie, tj.: Jaworzyna Śląska, Strzegom i Żarów oraz miasta: Świdnica, Świebodzice, Jaworzyna Śląska, Strzegom oraz Żarów. Powiat świdnicki zajmuje powierzchnię 742, 89 km², tj. 3,72 % ogólnej powierzchni województwa dolnośląskiego.

Powiat świdnicki zamieszkuje 151 248 osób (dane wg GUS na 31.12.2022 r.). W latach 2020-2022 liczba mieszkańców zmalała o 2 446 osób tj. 1,98%. Średni wiek mieszkańców na przestrzeni ww. lat stopniowo się zwiększa i jeśli w 2020 r. wynosił 43,5 to w 2022 r. było już 44,4. Średnia liczba zawartych małżeństw w tym czasie wyniosła 557 rocznie, tj. 3,64 na każde 1000 mieszkańców. Natomiast średnia liczba rozwodów w tym samym okresie wyniosła 210 rocznie czyli 1,37 na każde 1000 mieszkańców. Z danych statystycznych wynika także, iż 28,3% mieszkańców powiatu świdnickiego to kawalerowie i panny; 52,4% to żonaci i zamężne; 9,2% to wdowcy i wdowy; 10,0% to rozwiedzeni i rozwiedzione, a 0,1 % - stan nieustalony.

Dane pozwalające na szacowanie skali zjawiska przemocy domowej gromadzą różne instytucje i służby, które ustawowo zobowiązane są do podejmowania działań w zakresie przeciwdziałania przemocy. Głównie są to dane pochodzące z interwencji przeprowadzonych przez Policję i najczęściej obejmują informacje o interwencjach domowych, wszczętych procedurach „Niebieskie Karty” oraz postępowaniach związanych z przestępstwami dotyczącymi przemocy domowej. Następnym źródłem danych są informacje pozyskane od zespołów interdyscyplinarnych dotyczące liczby prowadzonych procedur NK, liczby osób doznających przemocy i instytucji zgłaszających przemoc jak np. szkoły, ochrona zdrowia czy jednostki pomocy społecznej.

Aktualna diagnoza społeczna dotycząca zjawiska przemocy domowej w powiecie świdnickim została przygotowana na podstawie analizy danych pozyskanych z instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej i były to: Komenda Powiatowa Policji i podległe jej jednostki w powiecie, Zespoły Interdyscyplinarne, Sąd Rejonowy Wydział Cywilny i Sąd Rejonowy VI Wydział Karny oraz Prokuratura Rejonowa. Niestety nie udało się

uzyskać danych z Sądu Rejonowego III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich. Przedmiotową diagnozą objęto okres od 2020 roku do końca 2022 roku. Szczegółowe dane ilościowe zawarte zostały w poniższych tabelach.

Z danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Świdnicy wynika, że przeciętna liczba interwencji Policji w powiecie, w roku - wynosi 25 tysięcy i z tego ok.10% to interwencje związane z przemocą domową. W poszczególnych latach odnotowano podobny odsetek osób dotkniętych przemocą domową o czym informuje tabela nr 1.

Tabela nr 1. Liczba osób dotkniętych przemocą domową w powiecie świdnickim na podstawie danych pozyskanych z KPP w Świdnicy

Miasto/Gmina	Rok 2020			Rok 2021			Rok 2022		
	K	M	DZ	K	M	DZ	K	M	DZ
Powiat Świdnicki	484	55	52	470	81	38	447	67	74
w tym: miasto Świdnica	163	17	36	189	40	28	289	47	63
w tym: pozostałe gminy i miasta	309	38	25	274	67	30	289	81	51

Z analizowanych danych wynika, że przemoc domowa dotyczy w zdecydowanej większości kobiet i w poszczególnych latach kształtowała się na podobnym poziomie, choć można zaobserwować tendencję spadkową tj.: w 2020 r. 81,89% osób dotkniętych przemocą to kobiety, w 2021 r. 79,79% a w 2022 r. 76,02 %. Niepokoi wzrost o 100% dzieci dotkniętych przemocą i tak jeśli w 2020 r. było to 8,79%, w 2021 r. 6,45%, to już w 2022 r. 12,58%. Dane sumaryczne z poszczególnych jednostek policji w Powiecie nie są tożsame z danymi podanymi przez KPP w Świdnicy z uwagi na (jak poinformowano z KPP w Świdnicy) ostatnią zmianę systemu, tj. Rejestru Systemu Sprawdzalności Elektronicznej Policji.

W następnej tabeli ujęto ilości poszczególnych form przemocy domowej w powiecie. Należy zwrócić uwagę, że osoba krzywdząca często stosuje kilka rodzajów przemocy wobec bliskich. Zachowania przemocowe w tej samej rodzinie również bardzo często się powtarzają.

Tabela nr 2 Liczba przypadków różnych form przemocy domowej odnotowanej przez Policję w powiecie świdnickim.

Forma przemocy	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Fizyczna	323	318	331
Psychiczna	530	527	517
Ekonomiczna	2	5	15
Seksualna	1	1	5
Cyberprzemoc	0	0	0
Pozostałe formy przemocy	119	154	137
Suma przypadków	975	1005	1005

Z powyższych danych wynika, że w rodzinach zamieszkujących powiat świdnicki najczęściej dochodzi do stosowania przemocy psychicznej i jest o ok. 60% więcej przypadków jej stosowania niż przemocy fizycznej. Jednak liczby dotyczące stosowania przemocy fizycznej również są bardzo niepokojące, gdyż wiążą się z obrażeniami ciał i koniecznością uzyskania pomocy medycznej przez osoby pokrzywdzone. Wzrasta też ilość przypadków stosowania przemocy ekonomicznej i seksualnej.

W celu dokładniejszego zobrazowania skali zjawiska przemocy domowej ustalono, że policjanci Komendy Powiatowej Policji w Świdnicy w latach 2020-2022 łącznie wszczęli i przeprowadzili 471 postępowań w kierunku art. 207 Kodeksu karnego (znęcanie się nad członkiem rodziny), z czego 217 skierowano z aktem oskarżenia do Sadu Rejonowego w Świdnicy, a 206 zostało zakończonych po czynnościach sprawdzających, które skutkowały odmową wszczęcia postępowania przygotowawczego.

Bardzo często w stosunku do osób stosujących przemoc domową wszczynana jest procedura „Niebieskie Karty”. Realizacja tej procedury odbywa się w oparciu o zasadę współpracy między organizacjami i jednostkami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów zobowiązanych do wszczęcia procedury informują o działaniach przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.

Zespół Interdyscyplinarny powoływany jest przez Burmistrza Miasta lub Wójta Gminy. Jego zadaniem są działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, opierające się przede wszystkim na diagnozowaniu i przeciwdziałaniu przemocy, inicjowaniu interwencji w środowisku dotkniętym ww. zjawiskiem oraz monitorowanie bieżącej sytuacji zarówno osób dotkniętych przemocą jak i jej sprawców. W skład zespołów interdyscyplinarnych wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, policji, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorzy sądowi, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz organizacji pozarządowych.

Wypełnienie „Niebieskiej Karty” nie jest równoznaczne ze złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa i nie zawsze stanowi podstawę do wszczęcia postępowania karnego. Dane zawarte w poniższej tabeli zawierają ilości prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2020-2022 przez poszczególne miasta i gminy powiatu świdnickiego.

Tabela nr 3. Liczba Niebieskich Kart, które wpłynęły do Zespołów Interdyscyplinarnych w powiecie wg danych pozyskanych z Zespołów Interdyscyplinarnych.

Miasto/Gmina	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Razem
GOPS Świdnica	45	32	53	130
MOPS Świdnica	173	175	207	555
GOPS Dobromierz	36	23	27	86
OPS Jaworzyna Śl.	29	45	27	101
GOPS Marcinowice	22	20	24	66
OPS Świebodzice	88	84	64	236
OPS Żarów	53	47	52	152
OPS Strzegom	91	76	71	238
Razem	537	502	525	1564

Na terenie powiatu świdnickiego w analizowanym okresie łącznie do wszystkich Zespołów Interdyscyplinarnych wpłynęło 1564 formularzy kart A procedury „Niebieskie Karty”. Najwięcej formularzy wpłynęło do Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego w Świdnicy (555) i Zespołu Interdyscyplinarnego w Strzegomiu (238), a najmniej do Zespołów Interdyscyplinarnych w Dobromierzu (86) oraz Marcinowicach (66).

Zobowiązanymi w przypadku podejrzenia stosowania przemocy domowej do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” są przedstawiciele następujących podmiotów: ośrodków pomocy społecznej, policji, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty i ochrony zdrowia.

Następna tabela zawiera ilość wszczętych procedur w poszczególnych miastach i gminach powiatu świdnickiego, w analizowanym okresie, przez przedstawicieli poszczególnych służb i instytucji.

Tabela nr 4. Wszczęcie procedur „Niebieskie Karty” przez poszczególne instytucje z terenu powiatu świdnickiego na podstawie danych pozyskanych z Zespołów Interdyscyplinarnych.

Miasto/ Gmina	Policja			OPS			Oświata			Ochrona Zdrowia			PCPR			KRPA			Razem
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	
GOPS Świdnica	44	30	50	1	2	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	130
MOPS Świdnica	142	145	172	24	25	25	7	4	10	0	1	0	1	1	1	0	0	0	558
GOPS Dobromierz	33	22	26	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	86
OPS Jaworzyna Śl.	26	38	24	2	3	3	0	2	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	101
GOPS Marcinowice	19	18	22	3	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	66
OPS Świebodzice	82	79	60	4	5	1	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	1	236
OPS Żarów	41	31	32	11	14	18	0	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	152
OPS Strzegom	87	70	63	2	5	4	0	1	4	1	0	0	0	0	0	1	0	0	238
Powiat świdnicki RAZEM	474	433	449	48	57	55	8	8	20	4	3	0	1	1	1	3	1	1	1567

Łącznie na 1567 wszczętych procedur, aż 1356 (87%) wszczęli policjanci KPP w Świdnicy i podległe im jednostki. Przedstawiciele jednostek pomocy społecznej wszczęli ogólnie 160 (10%) procedur, następnie szkoły 36 (2,3%) – widać nieznaczną tendencję zwyżkową. Szkoły mogą szybko zareagować w przypadku, gdy dziecko jest krzywdzone i zaczynają to robić coraz częściej. Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zareagowały w 4 przypadkach.

Tabela nr 5. Liczba wypełnionych formularzy Niebieskich Kart – „A” w powiecie świdnickim, wg danych KPP

Liczba wypełnionych formularzy NK - „A”	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
1. W tym nowe procedury NK	458	454	466
2. Kolejne przypadki w trakcie trwającej procedury	103	109	94
3. Ogólna liczba ofiar przemocy	591	589	588
w tym: kobiety	484	470	447
w tym: mężczyźni	55	81	67
w tym: małoletni	52	38	74
4. Osoby podejrzane o stosowanie przemocy	564	563	564
w tym: kobiety	45	66	60
w tym: mężczyźni	518	495	504
w tym: małoletni	1	2	0
5. Liczba dzieci umieszczonych w miejscach bezpiecznych, nie zagrażających ich zdrowiu i życiu	0	0	2

Porównując dane z Tabeli nr 4 i Tabeli nr 5 obserwuje się pewną rozbieżność między informacjami pozyskanymi z poszczególnych zespołów interdyscyplinarnych, a informacją uzyskaną z KPP w Świdnicy. Według danych z zespołów interdyscyplinarnych policjanci powiatu świdnickiego w latach 2020-2022 wszczęli łącznie 1359 procedur „Niebieskie Karty”, natomiast z danych KPP w Świdnicy wynika, że tych procedur wszczęto 1684. Rozbieżności mogą wynikać z faktu, iż zespoły interdyscyplinarne w swoich sprawozdaniach nie wykazują Kart A procedury Niebieskie Karty sporządzanych kolejny raz w tej samej rodzinie. Oznacza to, że często samo wszczęcie procedury i podjęcie działań przez członków grupy (uprzednio roboczej, a obecnie diagnostyczno – pomocowej) nie zatrzymuje aktów przemocy. Występują kolejne akty przemocy i sporządzane są kolejne karty A według ww. procedury.

Zgodnie z art.11a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej wobec osób, które dopuściły się przemocy domowej oraz orzeczonych w tym zakresie nakazów opuszczenia mieszkania oraz zakazów zbliżania się do osób pokrzywdzonych - I Wydział Cywilny oraz VI Wydział Karny Sądu Rejonowego w Świdnicy w poszczególnych latach wydały: w 2020 r. – 8, w 2021 r. – 23, w 2022 r. – 24 nakazów opuszczenia mieszkania oraz w 2020 r. – 9, 2021 r. – 30, a w 2022 r. – 45 zakazów zbliżania się do osób pokrzywdzonych.

Z informacji uzyskanych z Sądu Rejonowego VI Wydział Karny w Świdnicy wynika, że w latach 2020-2022 orzeczono tylko po jednym w 2020 r i 2021 r. - obowiązku probacyjnym dotyczącym obowiązku uczestnictwa sprawcy przemocy domowej w Oddziaływaniach Korekcyjno – Edukacyjnych, co przekłada się na to, iż to sami sprawcy z własnej woli mogą, ale nie muszą, zgłosić się do Programu ze wskazania innych instytucji. Według nowych przepisów prawnych to Zespół Interdyscyplinarny może skierować osobę stosującą przemoc do uczestnictwa w ww. Programie, pod karą ograniczenia wolności lub grzywny. Osoba zgłaszająca się do Programu musi otrzymać zaświadczenie o zgłoszeniu się do udziału, a następnie o jego ukończeniu i dostarczyć je do Zespołu Interdyscyplinarnego. Na dzień 15 listopada 2023 r. zgłosiło się do udziału w Oddziaływaniach Korekcyjno – Edukacyjnych w powiecie świdnickim 20 osób, co świadczy o dużym zainteresowaniu, a z powodu braku

środków o które dodatkowo wnioskowaliśmy na 2023 r. do Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, nie można było uruchomić kolejnych edycji Programu.

2. Dane statystyczne dotyczące osób dorosłych stosujących przemoc wobec dorosłych członków rodziny.

Podczas przyjętego Powiatowego Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2021-2023, do udziału w 2020 r. i 2022 r. (w 2021 r. program nie był realizowany) zgłosiło się **18 (N=18) osób tj. 17 (N=17) mężczyzn oraz 1 kobieta (N=1) stosujących przemoc, w grupach wiekowych 21-30 lat (N=3); 31-40 lat (N=7), 41-50 lat (N=7), 50-60 lat (N=0), powyżej 60 lat (N=1)**. Jeden z nich został skreślony, dotyczy grupy wiekowej 41-50 lat.

Na 18 (N=18) zgłoszonych do Programu – wszyscy zgłosili się samodzielnie, 9 (N=9) z nich stwierdziło, iż zgłosiło się z postanowienia sądu, 5 (N=5) ze wskazania OPS-u lub Zespołu Interdyscyplinarnego, 1 (N=1) zgłosił się z własnej inicjatywy, a 3 (N=3) z polecenia PCPR-u lub kuratora.

U znacznej większości - 13 (N=13) przed przystąpieniem do programu prowadzona była procedura „Niebieskie Karty”, 11 (N=11) uczestników było i jest pod nadzorem kuratora sądowego, a 2 (N=2) odbywało w przeszłości karę pozbawienia wolności, z czego jeden w trakcie programu przebywał na zwolnieniu warunkowym. Natomiast po zakończeniu programu u 8 (N=8) uczestników została wszczęta procedura „Niebieskie Karty” z czego u 3 (N=3) została już zakończona.

Bazując na danych uzyskanych od uczestników odnośnie ich dzieciństwa można zauważyć, iż 4 (N=4) z nich sprawiało problemy wychowawcze, natomiast jedna trzecia - 6 (N=6) pochodzi z rodziny przemocowej. U każdego 18 (N=18) odnotowano świadomość stosowania przemocy, są to m.in. wyzwiska, dręczenia psychiczne, rękoczynny, wyrządzanie cierpienia i krzywdy. Na pytanie dotyczące oczekiwań dotyczących Programu jeden z nich odpowiedział, iż nie ma żadnych, jeden chce lepiej funkcjonować, czworo chce sobie lepiej radzić ze stresem i emocjami, z kolei dwunastu oczekuje ogólnej zmiany swojego zachowania.

Zauważa się, że wszystkie oczekiwania zostały spełnione, gdyż uczestnicy są zadowoleni z odbytych warsztatów. Analizując metryczkę zgłoszeń wynika, że 5 (N=5) uczestników mieszka na wsi, 5 (N=5) mieszka w mieście poniżej 50 tys. mieszkańców, natomiast 8 (N=8) zamieszkuje miasto o liczbie ludności większej niż 50 tys. mieszkańców. Skupiając się na wykształceniu i aktywności zawodowej uczestników zauważa się, że 5 (N=5) posiada wykształcenie średnie, 7 (N=7) zawodowe, z kolei wykształcenie podstawowe 4 (N=4), natomiast wyższe i gimnazjalne przypada na pojedyncze osoby - dwie (N=2).

Aktywność zawodowa rysuje się bardzo dobrze, ponieważ prawie każdy uczestnik przed przystąpieniem do Programu posiadał pracę -14 (N=14), troje (N=3) nie pracowało, a jeden (N=1) był emerytem. Prawie wszyscy uczestnicy 17 (N=17) przed przystąpieniem do Programu pozostawali w związkach małżeńskich/ konkubinacie, 1 (N=1) był po zakończeniu związku partnerskiego. Natomiast po programie 1 (N=1) uczestnik wystąpił o rozwód.

Prowadzony monitoring oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych pozwala zauważyć, że wśród tych osób, u których była prowadzona procedura „Niebieskie Karty”, 5 osób dopuściło się przemocy, a u 3 wszczęto nowe procedury NK po zakończeniu programu. Jeden uczestnik odbywa karę pozbawienia wolności. Wśród 13 (N=13) uczestników odnotowano interwencje policji przed przystąpieniem do Programu, po jego zakończeniu interwencje odnotowano u 5 (N=5) słuchaczy. Skupiając się na analizie opinii ofiar przemocy można zauważyć, że przed przystąpieniem do Programu zdecydowana większość badanych uczestników Programu 16 (N=16) notorycznie stosowała przemoc (znęcanie, agresja, przemoc psychiczna).

Po zakończeniu Programu u 11 (N=11) z nich przemoc całkowicie ustała, a wśród pozostałych 5 (N=5) nadal występuje.

Bazując na danych uzyskanych od uczestników dwóch edycji, poprzez wypełnienie ankiety ewaluacyjnej prowadzonych zajęć (N=10) – (7 z 17 osób nie wypełniło ankiety), można zauważyć, iż prawie każdy- 8 (N=8) uważa, że liczba godzin poświęcona na realizację treści programowych była wystarczająca, oraz że nic nie powinno zostać zmienione w tej kwestii. Dwóch uczestników (N=2) jest zdania, że liczba godzin jest niewystarczająca. Każdy monitorowany – 10 osób (N=10) uczestnik zadeklarował, że wiedza zdobyta na warsztatach przyniosła im korzyści osobiste i jest przez nich stale wykorzystywana nie tylko w relacjach z bliskimi, ale również w kontaktach z innymi ludźmi. Biorący udział zgodnie zakomunikowali, iż nabyte umiejętności przyczyniły się do zmiany ich postępowania i zachowania - 10 słuchaczy (N=10), a 1 (N=1) podkreślił, że program jest godny polecenia.

3. Dane statystyczne dotyczące rodziców krzywdzących dzieci.

Podczas przyjętego Programu Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2020-2023, - 21 osób w 2021 r. i 35 w 2022 r.- łącznie 56 (N=56) - złożyło wnioski o udział w Programie Oddziaływań K-E w formie treningu umiejętności wychowawczych, w tym 38 kobiet i 18 mężczyzn. Ostatecznie do Programu zgłosiło się w 2021 r. 6 osób w I edycji i 5 osób uczestniczących w I edycji, do II edycji.

II edycja została zorganizowana na prośbę uczestników I edycji i jej program był poszerzony o nowe wiadomości i umiejętności. **W 2022 r. do Programu zgłosiły się 23 osoby (N=23) – 19 kobiet (N=19) i 4 mężczyzn (N=4). Dane były gromadzone na podstawie przeprowadzonych edycji w roku 2021 oraz 2022 (w 2020 roku Program nie był realizowany). Na 29 (N=29) osób, które uczestniczyły w Programie 13 osób (N=13) stwierdziło, iż zgłosiło się z postanowienia sądu, 6 (N=6) z zalecenia OPS-u bądź Zespołu Interdyscyplinarnego, 2 (N=2) zgłosiły się z własnej inicjatywy, a 8 (N=8) ze skierowania kuratora lub PCPR.** Należy zauważyć, że dzieci 12 uczestników przebywały/przebywają w pieczy zastępczej, dziecko jednej uczestniczki (N=1) przebywało u partnera, a dziecko jednego słuchacza (N=1) przebywało w Ośrodku Wychowawczym w Bystrzycy Górnej. Wśród 25 uczestników (N=25) odnotowano interwencje Policji przed przystąpieniem do Programu, a po jego zakończeniu interwencje odnotowano u 8 (N=8) słuchaczy z tym, że 2 (N=2) nie dotyczyły bezpośrednio niewłaściwej opieki nad dziećmi.

Z analizy metryczki zgłoszeń wynika, że 11 (N=11) uczestników mieszka na wsi, 9 (N=9) mieszka w mieście poniżej 50 tys. mieszkańców i 9 (N=9) zamieszkuje miasto o liczbie ludności większej niż 50 tys. mieszkańców. Skupiając się na wykształceniu i aktywności zawodowej uczestników zauważa się, że 9 osób (N=9) posiada wykształcenie średnie, 8 (N=8) zawodowe, z kolei wykształcenie podstawowe 2 osoby (N=2), natomiast wyższe niepełne 1 osoba (N=1), gimnazjalne dotyczy 7 osób (N=7), natomiast 2 uczestników (N=2) nie podało danych.

Aktywność zawodowa rysuje się bardzo dobrze, ponieważ zdecydowana większość uczestników przed przystąpieniem do Programu posiadała pracę -19 (N=19), 9 (N=9) nie pracowało, a jeden (N=1) był renciście. Trzynastu uczestników (N=13) przed przystąpieniem do Programu pozostawało w związkach małżeńskich/ konkubinacie, sześcioro (N=6) było rozwiedzionych, natomiast 10 uczestników (N=10) jest samotnych i są to panny/kawalerowie. Bazując na danych uzyskanych od uczestników trzech edycji w liczbie 19 osób (N=19), można zauważyć, iż ponad połowa słuchaczy tj. 12 (N=12) uważa, że liczba godzin poświęcona na realizację treści programowych była wystarczająca, oraz że nic nie powinno zostać zmienione w tej kwestii. Siedmiu uczestników (N=7) jest zdania, że liczba godzin jest niewystarczająca. Każdy uczestnik zadeklarował, że wiedza zdobyta na warsztatach

przyniosła im korzyści osobiste i jest przez nich wykorzystywana (N=19), szczególnie w relacjach z dziećmi. Biorący udział zgodnie zakomunikowali, iż nabyte umiejętności przyczyniły się do zmiany ich postępowania i zachowania (N=19). Dane zostały pozyskane poprzez wypełnienie ankiety ewaluacyjnej prowadzonych zajęć. Dziesięcioro z 29 osób nie wypełniło ankiety.

4. Ustalenia i wnioski

Zgromadzone informacje i przeprowadzona analiza za lata 2020-2022 pozwalają stwierdzić, iż:

- ✓ skala przemocy nie spada, toteż dokonana w 2023 roku zmiana Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, zobowiązuje osoby stosujące przemoc do odbycia oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych pod karą grzywny lub odbycia kary pozbawienia wolności. Powyższe spowoduje gwałtowny wzrost zapotrzebowania na przeprowadzanie ww. oddziaływań w powiecie oraz wygeneruje większe zapotrzebowanie na środki do ich realizacji;
- ✓ przyjęty na lata 2021-2023 Program przyniósł oczekiwane rezultaty w postaci maksymalnego możliwego zmniejszenia stosowania przemocy i przywrócenia osobom stosującym przemoc domową zdolności w zakresie godnego i bezpiecznego funkcjonowania;
- ✓ w opinii ofiar przemocy, dzięki ww. Programowi poprawił się ich komfort psychiczny i jakość życia rodziny;
- ✓ w samoocenie rodziców krzywdzących dzieci Program przyniósł znaczące zmiany w podejściu i zachowaniu względem potomstwa.

Powyższe pozwoliło na sformułowanie wniosku, iż istnieje potrzeba kontynuacji realizowanego w latach 2021-2023 Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc Domową.

III. Cele i zawartość Programu.

1. Cele Programu

Podstawowym celem działań programowych jest powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy domowej. Należy jednak zaznaczyć, iż realizując powyższy cel nie można pominąć zasady ochrony bezpieczeństwa, autonomii i dobra osób krzywdzonych przez osobę stosującą przemoc – w żadnym przypadku program nie przewiduje i nie akceptuje sytuacji oraz zachowań, które mogłyby akceptować współodpowiedzialność osoby krzywdzonej za przemoc wobec niej stosowaną.

Cel podstawowy Programu ukierunkowany jest na rozpoznanie oraz zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie, czyli zaprzestanie przemocy domowej oraz kształtowanie kompetencji w zakresie wychowywania dzieci bez stosowania wobec nich przemocy. Program nie stanowi jednak formy osobistej psychoterapii sprawcy, a jedynie koryguje jego niepożądane i szkodliwe zachowanie i postawy.

2. Zawartość Programu

Zawartość merytoryczna Programu skoncentrowana jest na osiągnięciu celu podstawowego i zawiera elementy, które dostarczają wiedzy, tworzą okazję do poznania siebie oraz pozwalają na zmianę form myślenia i reagowania. Najważniejszymi z tych elementów są:

- 1) rozpoznanie diagnostyczne – uzyskanie i opracowanie informacji o funkcjonowaniu każdego z uczestników, jego sytuacji życiowej oraz specyfice przemocy, której był sprawcą;
- 2) edukacja – dobór treści edukacyjnych uwzględniających cele Programu oraz specyfikę uczestników.

W związku z powyższym tematyka zajęć powinna uwzględniać następujące obszary:

- a) **społeczno-kulturowe źródła i okoliczności towarzyszące przemocy domowej** - powiązania między przemocą a stereotypami dotyczącymi płci i relacji między kobietami i mężczyznami oraz rodzicami i dziećmi, realne i wyobrażalne różnice między mężczyznami i kobietami;
- b) **problemy władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich** – potrzeby sprawców dotyczące władzy i kontroli, zaprzeczanie odpowiedzialności za przemoc i obwinianie ofiar, proces wiktyimizacji, rozróżnianie zachowań agresywnych i asertywnych, rozpoznawanie osobistych postaw związanych z przemocą, uczenie się odpowiedzialności za własne decyzje;
- c) **planowanie i rozwijanie samokontroli** – mechanizmy agresywnych zachowań, zaprzeczanie aktom przemocy i zniekształcanie obrazu minionych wydarzeń, zniekształcenie myślenia i unikanie świadomego wyboru oraz decyzji, rozpoznawanie sygnałów ostrzegawczych, ćwiczenie technik powstrzymywania agresywnych reakcji, przygotowywanie indywidualnego planu zapobiegania agresywnym zachowaniom;
- d) **uzależnienia i patologia społeczna** – rozpoznawanie uzależnienia od alkoholu i narkotyków, specyfika związku między nadużywaniem substancji chemicznych a stosowaniem przemocy (uświadomienie, że alkohol nie jest przyczyną przemocy), zaburzenia życia rodzinnego spowodowane patologicznym zachowaniem rodziców, rozpoznawanie jak ślady bycia krzywdzonym przekształcają się we wrogość wobec innych;
- e) **komunikacja interpersonalna** - zdolność do rozpoznawania i konstruktywnego wyrażania uczuć, intymność i umiejętność empatycznego słuchania innych i reagowania z szacunkiem, umiejętności rozwiązywania konfliktów oparte na negocjacjach i kompromisach, rozpoznawanie różnych form wyrażania wrogości i braku szacunku oraz uczenie się konstruktywnych postaw wobec innych;
- f) **promocja pozytywnych standardów i wartości życia rodzinnego** – wzmocnianie poczucia odpowiedzialności za bezpieczeństwo w związkach i w rodzinie, szczerść i solidność, akceptowanie osobistej odpowiedzialności za czyny, rozwijanie zdolności do szacunku i wsparcia oraz akceptacji dla uczuć, opinii, postępowania i przyjaźni partnerki/partnera, sprawiedliwość i równość w podziale praw i obowiązków w rodzinie, partnerstwo ekonomiczne i gotowość do materialnego wspierania dzieci niezależnie od formalnego statusu małżeństwa;
- g) **przemoc seksualna** – rozpoznawanie poniżających i nieakceptowanych przez partnerkę/partnera zachowań i sytuacji związanych z seksem jako ważnej formy przemocy;
- h) **dzieci, przemoc i wychowanie** – wpływ przemocy domowej na psychikę i zachowanie dzieci, uświadomienie, że agresywne metody wychowawcze krzywdzą dzieci i uczą je stosowania przemocy, modelowanie pozytywnych form i umiejętności rodzicielskich, formy dyscypliny bez przemocy jako alternatywa dla agresywnego karania;
- i) **tolerancja i szacunek wobec osób starszych i niepełnosprawnych** będących często ofiarami przemocy – sprawcy przemocy powinni uczyć się pozytywnych zachowań wobec ludzi starszych i niepełnosprawnych (członków ich rodzin) i radzenia sobie z sytuacjami kryzysowymi, o wiele częściej pojawiającymi się w rodzinach gdzie są osoby starsze i niepełnosprawne, w sposób inny niż stosowanie wobec nich przemocy. Treści edukacyjne powinny przekazywać informacje o trudnościach w kontaktach

interpersonalnych osób zdrowych i w sile wieku z osobami starszymi lub niepełnosprawnymi;

j) możliwości podejmowania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie działań terapeutycznych – sprawcom przemocy należy przekazać informacje o możliwościach podjęcia takich działań.

3) ćwiczenia praktyczne – dostarczające korekcyjnych doświadczeń osobistych, zmieniających zachowania i postawy związane z przemocą oraz rozwijające umiejętności samokontroli i konstruktywnego współżycia.

3. Zakładane rezultaty Programu

Działania diagnostyczne, edukacyjne i ćwiczenia mają przyczynić się do: uświadomienia osobie stosującej przemoc domową czym jest przemoc, uzyskania przez niego świadomości własnych zachowań przemocowych, nabycia nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów i sporów w rodzinie bez używania agresji, nabycia umiejętności konstruktywnego wyrażania uczuć, nabycia umiejętności partnerskiego współdziałania w rodzinie oraz korzystania z pomocy innych.

IV. Realizacja Programu.

1. Czas realizacji Programu

Program realizowany będzie w latach **2024-2027**.

2. Sposób realizacji Programu

Program realizowany będzie wobec osób stosujących przemoc domową, którego uczestnikami mogą być zarówno kobiety jak i mężczyźni powyżej 18 roku życia. Grupy uczestników mogą być koedukacyjne, jednakże w pracy warsztatowej należy uwzględnić specyfikę przemocy stosowanej przez mężczyzn i kobiety. Uczestnikom przystępującym do Programu będą wydawane zaświadczenia o zgłoszeniu się do uczestnictwa w Programie oraz o jego ukończeniu, zgodne z Rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. (Dz.U.2023.1164).

Realizacja oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową jest zadaniem z zakresu administracji rządowej. Zatem środki finansowe na wykonanie ww. zadania pochodzą z dotacji wojewody. Z chwilą uzyskania przez powiat świdnicki informacji o wysokości przyznanego dofinansowania na realizację Programu, określana będzie ilość i rodzaj edycji.

Program oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych może być skierowany do:

1) OSÓB STOSUJĄCH PRZEMOC DOMOWĄ;

2)

Oddziaływania korekcyjno - edukacyjne wobec **osób stosujących przemoc domową (stosujących przemoc fizyczną, psychiczną, ekonomiczną i seksualną w stosunku do bliskiej osoby dorosłej)** realizowane będą w oparciu o podejście pn. Domestic Abuse Intervention Project of Duluth. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą być realizowane także w oparciu o inne podejścia, np. TZA. Zasady realizacji są określone przez Wojewódzki Ramowy Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych.

Program realizowany jest w dwóch etapach:

- a) Etap I - to konsultacje indywidualne w wymiarze do 3 godzin dla każdego uczestnika Programu, których celem jest rozpoznanie diagnostyczne. W uzasadnionych sytuacjach wymiar godzin może ulec zwiększeniu oraz spotkania indywidualne mogą być także realizowane pomiędzy spotkaniami grupowymi.
- b) Etap II – to spotkania grupowe, które mają charakter edukacyjno-korekcyjny. Część edukacyjna obejmuje szeroko pojętą wiedzę na temat zjawiska przemocy, część korekcyjna ukierunkowana jest na zdobycie przez uczestników umiejętności niestosowania przemocy, trening umiejętności społecznych i asertywności oraz naukę konstruktywnego rozwiązywania sporów i korzystania ze wsparcia społecznego. Program obejmuje następującą tematykę: definicja i typy przemocy społecznej, mechanizmy przemocy, objawy przemocy, psychologiczne mechanizmy przemocy, w tym związane z płcią, przemoc wobec dzieci, wobec osób starszych, używanie substancji psychoaktywnych a przemoc, budowanie dobrych relacji interpersonalnych, szacunek wobec siebie i innych, nawroty przemocy.

Zasady realizacji II etapu:

- ✓ wymiar spotkania - co najmniej po 4 godziny dydaktyczne każde;
- ✓ łączny wymiar czasowy zajęć grupowych nie może być mniejszy niż 60 godzin dydaktycznych;
- ✓ zajęcia grupowe winny być prowadzone przez 2 osoby, najlepiej przez kobietę i mężczyznę;
- ✓ pożądane jest by przerwy pomiędzy spotkaniami grupowymi nie były dłuższe niż tydzień. Od tej zasady możliwe są kilkudniowe odstępstwa wynikające z wypadających świąt i pozostałych dni wolnych od pracy.

W wyjątkowych sytuacjach, po uzyskaniu zgody z Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego Program może być realizowany tylko w formie zajęć indywidualnych.

3) DLA RODZICÓW KRZYWDZĄCYCH SWOJE DZECI;

Uczestnikami oddziaływań dla rodziców mogą być kobiety i mężczyźni. Wyżej wymienione zadanie będzie realizowane także w dwóch etapach:

- a) Etap I - konsultacje indywidualne w wymiarze do 3 godzin dla każdego uczestnika Programu, których celem jest rozpoznanie diagnostyczne. W uzasadnionych sytuacjach wymiar godzin może ulec zwiększeniu.
- b) Etap II – spotkania grupowe, w ramach których poruszana jest następująca tematyka: definicja przemocy wobec dzieci (przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna, zaniedbanie), sposobów komunikowania się z dziećmi, roli granic w wychowaniu, kary i nagrody, form czasu wolnego spędzanego z dzieckiem, zachęcania dziecka do współpracy oraz do samodzielności, etapów dorastania i dojrzewania, specyficznych zachowań dziecka wg psychologii rozwojowej, wpływu alkoholu i patologii życia rodzinnego na rozwój dziecka.

Zasady realizacji II etapu:

- ✓ wymiar spotkania - co najmniej po 4 godziny dydaktyczne każde;
- ✓ łączny wymiar czasowy zajęć grupowych nie może być mniejszy niż 60 godzin dydaktycznych;

- ✓ zajęcia grupowe winny być prowadzone przez 2 osoby, najlepiej przez kobietę i mężczyznę;
- ✓ pożądane jest by przerwy pomiędzy spotkaniami grupowymi nie były dłuższe niż tydzień. Od tej zasady możliwe są kilkudniowe odstępstwa wynikające z wypadających świąt i pozostałych dni wolnych od pracy.

3. Reguły kwalifikacji uczestników do Programu

Uczestnikami Programu mogą być: osoby samodzielnie zgłaszające się, osoby kierowane przez sąd lub zespoły interdyscyplinarne, skazane za przestępstwo przeciwko rodzinie ze stwierdzeniem sprawstwa przemocy, korzystające z warunkowego zawieszenia wykonywania kary pozbawienia wolności, osoby objęte procedurą „Niebieskie Karty”, osoby zobowiązane przez inne organy, instytucje i organizacje.

Uczestnictwa w Programie odmawia się między innymi: osobom z zaburzeniami psychicznymi, neurologicznymi (np. zaburzenia psychoorganiczne), osobom które nie odbyły wcześniejszej konsultacji psychiatrycznej czy neurologicznej; uzależnionym od alkoholu i narkotyków, innych środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych – osoby te w pierwszej kolejności kieruje się na terapię dla osób uzależnionych. Mogą być one uczestnikami programu po przejściu podstawowego programu leczenia odwykowego lub w trakcie takiego leczenia – za zgodą terapeuty. Odmowa uczestnictwa w Programie następuje w czasie wstępnego rozpoznania diagnostycznego, prowadzonego w ramach konsultacji indywidualnych, które jest pierwszym etapem realizacji Programu. Rozpoznanie indywidualnej sytuacji obejmuje zadania: rzeczywiste okoliczności skierowania do Programu, określenie czy uczestnik Programu aktualnie stosuje przemoc, aktualną sytuację rodzinną i zawodową, doświadczenie związane z nadużywaniem alkoholu i narkotyków, informację o pomocy medycznej i psychoterapeutycznej w zakresie zaburzeń psychicznych, kontakty z wymiarem sprawiedliwości.

Informacja o naborze do Programu będzie przekazywana między innymi do ośrodków pomocy społecznej, sądu, kuratorów sądowych, prokuratury, policji. Ponadto informacja winna być umieszczona na stronie internetowej www.pcpr.swidnica.pl w zakładce „aktualności”.

Przed przystąpieniem do Programu uczestnicy:

1. Składają **wniosek** o zakwalifikowanie do udziału w Programie wraz z **Klauzulą zgody** na przetwarzanie danych osobowych oraz **Oświadczenie** stanowiące zgodę uczestnika na przetwarzanie jego danych osobowych podczas monitoringu;
2. **Odbywają konsultacje indywidualne**, w ramach których dokonywane jest wstępne rozpoznanie diagnostyczne mające na celu ustalenie czy konieczne będzie skierowanie osoby stosującej przemoc na konsultację psychologiczną, neurologiczną lub psychiatryczną. W ramach konsultacji indywidualnych omawiana jest także sytuacja rodzinna, zawodowa, cechy osobiste, reakcje na stres oraz rodzaj stosowanej przemocy. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności, gdy zachowanie uczestnika wskazuje na zaburzenia osobowości typu borderline lub dysocjacyjne, obniżoną zdolność do rozumienia lub inne niepokojące objawy utrudniające nawiązywanie kontaktu, wykonuje się pogłębioną diagnozę.
Pogłębiona diagnoza obejmuje:
 - a) historię relacji, w których występuje przemoc oraz w poprzednich związkach;
 - b) historię interwencji związanych z przemocą;
 - c) historię pomocy medycznej i psychoterapeutycznej w zakresie zaburzeń psychicznych;
 - d) doświadczenia związane z nadużywaniem alkoholu i narkotyków;

- e) historię przemocowych zachowań w sytuacjach życiowych;
- f) historię edukacyjno- zawodową;
- g) charakterystykę szczegółowych zachowań i postaw przemocowych;
- h) historię rodziny i pochodzenia;
- i) kontakty z wymiarem sprawiedliwości;
- j) charakterystykę szczegółową zachowań i postaw przemocowych.

3. Podpisują Kontrakt uczestnictwa w Programie, który zawiera między innymi:

- a) zobowiązanie do systematycznego i aktywnego uczęszczania na zajęcia grupowe (**dopuszcza się maksymalnie 3 nieobecności na zajęciach grupowych**) wraz z określeniem sankcji za uchylanie się od udziału w programie;
- b) zobowiązanie do powstrzymywania się od przemocowych zachowań w kontaktach z członkami rodziny i innymi ludźmi;
- c) zobowiązanie do powstrzymywania się od spożywania alkoholu i zażywania substancji psychotropowych;
- d) obowiązek bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego zachowania w trakcie uczestnictwa na zajęciach;
- e) uznanie osobistej odpowiedzialności za fakt stosowania przemocy domowej;
- f) informacje o monitorowaniu sytuacji rodzinnej i zachowań uczestnika programu.

Wobec osób, których uczestnictwo w programie związane jest z decyzją sądu, policji lub prokuratury dodatkowo stosuje się powiadomienia tych organów o:

- a) przystąpieniu sprawcy przemocy do programu;
- b) każdej sytuacji uchylania się od udziału w programie;
- c) zakończenia uczestnictwa w programie.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach programy korekcyjno – edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową mogą być prowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiającym porozumiewanie się na odległość, po uprzednim wyrażeniu zgody przez uczestników i prowadzących.

4. Realizator Programu

Na podstawie Uchwały Nr 969/2023 Zarządu Powiatu z dnia 31 stycznia 2023 r. w sprawie ustalenia Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy realizatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy. Zadania związane z realizacją Programu obejmują:

- 1) rekrutację uczestników pełnego cyklu Programu;
- 2) obsługę finansową pełnego cyklu Programu;
- 3) monitoring pełnego cyklu Programu;
- 4) pozyskiwanie partnerów w realizacji Programu i współpracę z nimi;
- 5) nadzór nad realizacją pełnego cyklu Programu zgodnie z założonymi celami i działaniami nakierowanymi na osiągnięcie zakładanych rezultatów.

Koordynatorem Programu jest dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie lub osoba przez niego wyznaczona. Program realizowany będzie w oparciu o zasoby Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy lub pozyskanych partnerów.

Założenia programowe w skutecznym osiągnięciu założonych celów i rezultatów przewidują współpracę z wieloma instytucjami i organizacjami, którymi są między innymi: zespoły interdyscyplinarne, ośrodki pomocy społecznej, sąd, zespół sądowej służby kuratorskiej, prokuratura, policja, rodziny uczestników Programu.

5. Dokumentacja Programu

Realizator pełnego cyklu Programu jest zobowiązany prowadzić dokumentację umożliwiającą dokonanie oceny poszczególnych działań w ramach realizowanego zadania, w tym:

- 1) programy oraz harmonogramy prowadzonych działań zawierające terminy, czas poszczególnych spotkań oraz poruszaną tematykę;
- 2) rejestr zgłaszanych uczestników z oznaczeniem podmiotu zgłaszającego oraz daty zgłoszenia;
- 3) listy obecności uczestników wraz z własnoręcznymi podpisami uczestników i osób prowadzących Program – odrębnie z konsultacji indywidualnych i zajęć grupowych;
- 4) ankiety ewaluacyjne dot. prowadzonych zajęć;
- 5) dokumentację indywidualną uczestnika Programu, w skład której wchodzi:
 - a) wniosek o udział w Programie (z oznaczeniem podmiotu kierującego) + klauzula zgody na przetwarzanie danych osobowych;
 - b) karty ze sformułowaną diagnozą (wstępną, w miarę potrzeb pogłębioną) + załącznik nr 1 do Diagnozy;
 - c) kontrakt na uczestnictwo w programie;
 - d) karta sesji indywidualnej;
 - e) arkusz pracy z uczestnikiem programu;
 - f) karta obserwacji uczestnika programu;
 - g) karta monitoringu, a także notatki, protokoły lub inne dokumenty potwierdzające działania w ramach monitoringu;
 - h) inne dokumenty w zależności od podejmowanych działań;
- 4) dokumenty potwierdzające kwalifikacje i staż pracy prowadzących oddziaływanie;
- 5) potwierdzenie prowadzących oddziaływanie o uczestnictwie w superwizji oraz ilości godzin;
- 6) faktury wydatkowanych środków finansowych na realizację Programu;
- 7) notatki, protokoły lub inne dokumenty potwierdzające realizację Programu;
- 8) inne dokumenty, w zależności od podejmowanych działań w ramach Programu.

6. Kwalifikacje osób prowadzących Program

Osoby prowadzące oddziaływanie korekcyjno – edukacyjne (spotkania indywidualne i grupowe), tj. trenerzy winny posiadać kwalifikacje zgodne z Rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową. Ponadto osoby prowadzące oddziaływanie zobowiązane są do odbywania superwizji swojej pracy.

V. Źródła finansowania Programu

Opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie należy do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat. Środki na realizację i obsługę tego zadania zapewnia więc budżet państwa, w związku z czym planowanie wydatków następuje rokrocznie, a realizacja programu uzależniona jest od wysokości środków przekazanych samorządowi powiatowemu z budżetu państwa na ten cel. Wnioski o środki finansowe na realizację Programu składa się do Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego. Plan finansowy na dany rok realizacji niniejszego Programu ustalany jest przez Wojewodę Dolnośląskiego.

VI. Monitoring Programu

Realizacja Programu jest ściśle związana z badaniem jego skuteczności. Zatem osoby stosujące przemoc domową, **które ukończyły** Program Oddziaływań Korekcyjno – Edukacyjnych, będą poddane monitoringowi, tzn. przez okres do 3 lat, po ukończeniu Programu będzie monitorowane ich zachowanie.

Ustala się, że monitoring osób dorosłych stosujących przemoc domową, po ukończeniu programu korekcyjno – edukacyjnego, prowadzony będzie poprzez:

- 1) **kontakt z osobą doznającą przemocy**, który winien być nawiązywany co najmniej 2 razy w trakcie trwania Programu i co najmniej 2 razy w roku po jego zakończeniu przez okres 3 lat. Nawiązanie przez osobę prowadzącą monitoring kontaktu z osobą doznającą przemocy ma na celu przekazanie osobie krzywdzonej informacji o programie korekcyjno-edukacyjnym, jego założeniach i oczekiwanych efektach, a także w celu zebrania wywiadu odnośnie sytuacji przemocy domowej, o postawie osoby stosującej przemoc domową i przekazaniu informacji o miejscach i formach wsparcia;
- 2) **kontakt z instytucjami** np. ośrodkiem pomocy społecznej, zespołem interdyscyplinarnym, kuratorem sądowym, policją itp. - co najmniej raz w trakcie trwania Programu (informacja o zakwalifikowaniu i monitoringu) i co najmniej 2 razy w roku po jego zakończeniu przez okres 3 lat;
- 3) w sytuacji prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” w obrębie danej rodziny **przyłączenie się realizatora Programu do grupy diagnostyczno - pomocowej;**
- 4) **kontakt osobą stosującą przemoc domową – uczestnikiem, który ukończył Program** w okresie trwania programu min. 2 razy oraz po jego zakończeniu co najmniej 2 razy w ciągu roku przez okres 3 lat.

Ustala się, że monitoring rodziców krzywdzących dzieci, po ukończeniu programu korekcyjno – edukacyjnego, prowadzony będzie poprzez:

- 1) **kontakt z instytucjami** np. ośrodkiem pomocy społecznej, zespołem interdyscyplinarnym, kuratorem sądowym, policją, pracownikami Zespołu Rodzinnej Pieczy Zastępczej itp.- co najmniej raz w trakcie Programu (informacja o zakwalifikowaniu i monitoringu) i co najmniej 2 razy w roku po jego zakończeniu przez okres 3 lat;
- 2) **kontakt osobą stosującą przemoc domową – uczestnikiem, który ukończył Program** w okresie trwania programu min. 2 razy oraz po jego zakończeniu co najmniej 2 razy w ciągu roku przez okres 3 lat.

W przypadku braku zmiany zachowania uczestnika Programu oraz wysokiego poziomu zagrożenia osób doznających przemocy domowej ze strony uczestnika Programu, następuje zwiększenie intensywności monitoringu.

Celem monitoringu jest sprawdzenie czy zaplanowane działania w końcowym efekcie są użyteczne dla odbiorców i współodbiorców, którymi w tym przypadku są bliscy osób stosujących przemoc. Do oceny skuteczności działań programowych **niezbędna jest współpraca z partnerami Programu**, szczególnie z tymi, którzy realizują programy przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy domowej.

VII. Ewaluacja Programu

Program podlega ewaluacji, w celu usprawnienia, rozwoju i zwiększenia efektywności prowadzonych działań. Ewaluacja powinna być przeprowadzona przez trenerów realizujących program korekcyjno-edukacyjny oraz przedstawiciela powiatu lub podmiotu nadzorującego. Wynik ewaluacji stanowi Raport z rekomendacjami do kolejnych edycji oddziaływań. Ewaluacja może być zlecona organizacjom zewnętrznym.

Oceny efektywności Programu dokonywać można na podstawie następujących kryteriów ilościowych:

1. liczby osób, które zgłosiły się oraz zostały zgłoszone do udziału w Programie;
2. liczby osób, które przystąpiły do Programu;
3. liczby osób, które ukończyły Program;
4. liczby osób, które powstrzymały się od stosowania przemocy domowej, zmniejszyły jej częstotliwość lub natężenie (zmieniły na łagodniejszą formę) – dane uzyskujemy z monitoringu.

Oceny efektywności Programu dokonywać można także na podstawie następujących kryteriów jakościowych:

1. Czy liczebność grupy jest satysfakcjonująca dla procesu oddziaływań?
2. Jakie czynniki korzystnie wpłynęły na rekrutację uczestników?
3. Jakie czynniki utrudniły pozyskanie uczestników Programu?
4. Co można zrobić, by zoptymalizować liczebność grupy?
5. Na jakim poziomie utrzymuje się frekwencja na zajęciach (indywidualnych i grupowych)?
6. Jakie czynniki wpłynęły na frekwencję grupy?
7. Jakie czynniki należy kontynuować, a jakie dodatkowe można podjąć, by zwiększyć frekwencję?
8. Jakie czynniki korzystnie wpłynęły na zaangażowanie uczestników?
9. Jakie czynniki negatywnie wpływały na zaangażowanie uczestników?
10. Jaka jest efektywność oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych?
11. Czy i w jakim stopniu osiągnięto zakładane cele?

Informacja o realizacji Programu będzie przedstawiana corocznie przy sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy.